

แนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัล ของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1

Guidelines for Developing Educational Institution Administration in the Use of Information and
Communication Technology in the Digital Age of Schools Mae Hong Son District under
Mae Hong Son Primary Educational Service Area Office 1

ศรุตี วงศ์อินทร์¹ ดร.คมศิลป์ ประสงค์สุข²
Sarut Wong-in¹ Dr.Komsin Prasongsook²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา 1) สภาพปัจจุบัน และปัญหาการพัฒนาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัล และ 2) แนวทางการพัฒนาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 188 คน และกลุ่มเป้าหมายผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ จำนวน 11 คน เป็นการศึกษาแบบผสมผสาน (Mixed methods) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสังเกตระหองค์ประกอบ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่กำหนด

ผลการศึกษาพบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัล พบว่าสภาพปัจจุบันในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สภาพปัญหาที่มีจำนวนมากที่สุด การบริหารวิชาการ คือ การเชื่อมต่อนเทอร์เน็ตที่ไม่มีความเสถียรให้กับครูและนักเรียน การบริหารงบประมาณ คือ งบประมาณไม่เพียงพอสำหรับการจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีคุณภาพ การบริหารงานบุคคล คือ บุคลากรที่รับผิดชอบดำเนินงานบุคคลไม่มีความเชี่ยวชาญในการใช้ระบบเทคโนโลยี และการบริหารทั่วไป คือ บุคลากรขาดการอบรมหรือการพัฒนาทักษะการใช้งานเทคโนโลยีที่เพียงพอ

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารยุคดิจิทัล ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารวิชาการ สถานศึกษาควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการกระบวนการเรียนการสอน การจัดการแผนการเรียน และประเมินการสอบ จัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ให้กับนักเรียน 2) การบริหารงบประมาณ สถานศึกษาควรพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับการบันทึกและติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ วางแผนงบประมาณอย่างรอบคอบและมีเป้าหมายระยะยาว มีระบบรักษาความปลอดภัยข้อมูล

คำสำคัญ: เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ยุคดิจิทัล โรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

¹หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิทยาเขตแม่ฮ่องสอน

²Master of Education Program in Education Administration Maehongson College, Chiang Mai Rajabhat University, Maehongson Campus

²อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิทยาเขตแม่ฮ่องสอน

²Lecturer Master of Educational Program in Education Administration, Maehongson College, Chiang Mai Rajabhat University, Maehongson Campus

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: ศรุตี วงศ์อินทร์, 66867210@g.cmru.ac.th

รับเมื่อ 9 กรกฎาคม 2568 แก้ไข 15 สิงหาคม 2568 ตอรับ 18 สิงหาคม 2568

อย่างรัดกุม สามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก รวดเร็ว และโปร่งใส 3) การบริหารงานบุคคล สถานศึกษาส่งเสริมจัดอบรมให้ความรู้ครูผู้สอนพัฒนาตนเองผ่านการอบรม ออนไลน์ หรือ อบรมเชิงปฏิบัติการ ตามความสนใจ ในทักษะที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน สถานศึกษา และการพัฒนาวิชาชีพตนเอง มีระบบบริหารทรัพยากรบุคคลเข้ามาใช้จัดเก็บข้อมูล ประวัติการปฏิบัติงาน การประเมินผล และการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในสถานศึกษา 4) การบริหารทั่วไป สถานศึกษาควรจัดการโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี โดยผ่านกระบวนการวิเคราะห์วางแผน กำหนดเป้าหมายความสำเร็จอย่างชัดเจน และใช้ระบบดิจิทัลในการจัดเก็บเอกสารงานธุรการ และงานสารบรรณ ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์

ABSTRACT

This research study aimed to examine the current conditions, problems, and development guidelines for the use of information and communication technology (ICT) in the digital era in schools under the Office of the Mae Hong Son Primary Educational Service Area 1. It also aimed to explore the development guidelines for the use of ICT in the digital era within these schools. The sample group consisted of 188 school administrators and teachers. Additionally, 11 experts were purposively selected as key informants for interviews to study the guidelines for ICT usage. This research employed a mixed-methods approach. Data collection tools included a component synthesis form, questionnaires, and interview forms. Qualitative data were analyzed using content analysis and descriptive narration, while quantitative data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation. The interpretation of the mean scores was based on predetermined criteria

The research results of the research were as followed:

1. Results of the Study on the Current Conditions and Problems in the Use of Information and Communication Technology in the Digital Era The overall current condition of ICT usage was found to be at a high level. However, several key problems were identified. In terms of academic administration, the most prevalent issue was the instability of internet connectivity for both teachers and students. Regarding budget management, the main problem was insufficient funding for acquiring high-quality ICT equipment. In personnel management, it was found that staff responsible for HR tasks often lacked expertise in using technological systems. Lastly, in general administration, personnel lacked adequate training or development in technology usage skills.

2. Guidelines for the development of school administration regarding the use of ICT in the Digital Era The development guidelines for school administration in the use of ICT in the digital era consist of 4 main components. 1) Academic Administration – Schools should integrate information technology into teaching and learning processes, lesson planning, and assessment. They should also organize activities that promote the use of technology in student learning. 2) Budget Management – Schools should develop information systems to record and monitor budget expenditures, plan budgets carefully with long-term goals, ensure secure data protection, and provide accessible, fast, and transparent access to financial information. 3) Personnel Management – Schools should promote and organize professional development for teachers through online training or workshops based on their interests, focusing on skills beneficial to students, the school, and the teachers' professional growth. Schools should also implement human resource management systems to store personnel records, work performance data, evaluations, and capacity development information. 4) General Administration – Schools should manage technological

infrastructure through analysis, planning, and setting clear success targets. They should utilize digital systems for storing documents, handling administrative tasks, and managing correspondence in electronic formats.

Keywords: Information and Communication Technology, Digital Era, Schools in Mueang Mae Hong Son District.

ภูมิหลัง

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารสถานศึกษา มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินการ เพื่อบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานที่ต้องการ และครอบคลุมภารกิจการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ สถานศึกษา จึงจำเป็นต้องมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารและการจัดการศึกษา เพื่อนำไปสู่คุณภาพที่ดีของผู้เรียน เป็นระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ ถูกต้อง สมบูรณ์ แต่ในปัจจุบันเป็นโลกแห่งยุค VUCA World ที่เต็มไปด้วยความผันผวน เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน ไม่ทันตั้งตัว มีความไม่แน่นอนสูง ไม่ชัดเจน มีความซับซ้อนสูง ผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพต้องเข้าใจและเตรียมพร้อมรับมือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการใช้ไอซีทีเพื่อเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศ ซึ่งจะเป็นการสร้างฐานอำนาจในการมีสารสนเทศ (Information Power) เพราะการบริหารการศึกษาในโลกยุคใหม่นี้ ผู้ใดครอบครองสารสนเทศ ผู้นั้นครองโลก จึงถือเป็นสมรรถนะสำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษาทุกคน (สฎายุ ธีระวณิชตระกูล, 2557, หน้า 32)

สถานศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารสถานศึกษาที่คล้ายคลึงกัน โดยสามารถแยกตามขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยด้านการบริหารวิชาการ สถานศึกษามีอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศไม่เพียงพอต่อการบริหารงานและการจัดการเรียนรู้ ขาดระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่จำเป็นต่อการบริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารงบประมาณ สถานศึกษาขาดงบประมาณในการซ่อมบำรุงวัสดุอุปกรณ์ การจัดซื้อจัดหาวัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการบริหารงานบุคคล ครูและบุคลากร ในสถานศึกษาไม่มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการจัดการข้อมูลสารสนเทศ การใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารงานบุคคล และขาดแคลนผู้มีทักษะ การใช้เทคนิคและความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการบริหารทั่วไป สถานศึกษาขาดสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในการรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนการบริหารสถานศึกษาและมีปัญหาเกี่ยวกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ไม่ตอบสนองของความต้องการต่อการบริหารงาน (สมจิตร์ ขวัญแดง, 2560, หน้า 56)

ดังนั้น เพื่อให้เป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาเป็นที่ไปตามมาตรฐานและครอบคลุมภารกิจในการบริหารสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพ สถานศึกษาจึงต้องมีการบริหารจัดการที่นำไปสู่คุณภาพของผู้เรียน คุณภาพสถานศึกษา รวมถึงระบบสารสนเทศ ของสถานศึกษาจะต้องมีประสิทธิภาพ ถูกต้อง สมบูรณ์ เป็นปัจจุบัน และสามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก ตลอดเวลา เพื่อให้ผู้บริหารสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการดำเนินงานและการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน และสถานศึกษาให้ได้ประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องตระหนักถึงการจักระบบบริหาร ที่เป็นเชิงระบบที่สุดสอดคล้องกับการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนให้มากที่สุด นอกจากนี้ การจัดเตรียมความพร้อมในระบบสารสนเทศภายในสถานศึกษาและการนำข้อมูลไปใช้ ต้องเป็นหัวใจของการบริหารจัดการในสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาต้องดำเนินการวางระบบบริหารจัดการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณภาพและจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารในการบริหารงาน ด้านการจัดการศึกษา (ยูไฮนี บากา และรพีพรรณ สุวรรณณัฐโชติ, 2564, หน้า 32)

จากสภาพปัญหาและเหตุผลดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางพัฒนา การบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ตามขอบข่ายภารกิจการบริหารงานของสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ที่ต้องมีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลและสารสนเทศตลอดเวลา โดยเฉพาะการบริหารงานบุคคล และการบริหารงบประมาณ ต้องกระทำอย่างละเอียดรอบคอบ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการวางแผนและการตัดสินใจ ต้องมีความสอดคล้องกับความต้องการ มีความถูกต้องทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพมากที่สุด

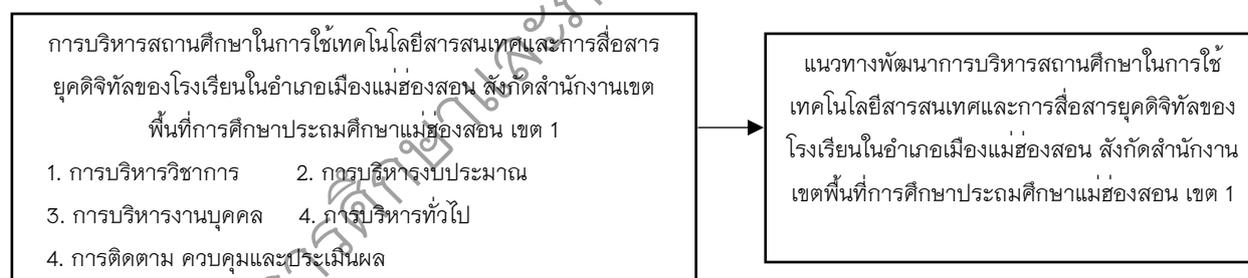
คำถามการศึกษา

1. สภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 เป็นอย่างไร
2. แนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 11 ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งมั่นของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1

กรอบแนวคิดการศึกษา

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาที่ใช้ในการสำรวจสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนในอำเภอเมือง

แม่ฮ่องสอน จำนวน 44 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 188 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ปีการศึกษา 2567

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ (Rating scale) ตามแนวทางของลิเคิร์ต (Likert and Rensis, 1967, pp. 90 – 95) ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปัญหาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบหลายตัวเลือก (Multiple Choice)

วิธีการรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ได้ดำเนินการ โดยขอรับการพิจารณาจริยธรรมการศึกษาจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมในมนุษย์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ทำหนังสือราชการจากวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิทยาเขตแม่ฮ่องสอน เพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษา และครูของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดด้วยตนเอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ เสนอข้อมูลในรูปแบบของตารางประกอบการบรรยาย
2. การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ค่าเฉลี่ยของเบสต์ (Best, 1982) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย
3. การวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ใช้ความถี่ และค่าร้อยละ เสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์แนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 จำนวน 11 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ดำรงตำแหน่งผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ข้าราชการครูหรือบุคลากรทางการศึกษาที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป มีผลการปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) ศึกษานิเทศก์ ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ สังกัดสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสัมภาษณ์แนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัล

วิธีการรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลได้ดำเนินการโดยขอหนังสือราชการจากวิทยาลัยแม่ฮ่องสอนมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิทยาเขตแม่ฮ่องสอน เพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การสังเคราะห์ข้อมูลแนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัล วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) โดยอาศัยหลักเกณฑ์การจำแนก หรือการจัดกลุ่มข้อมูล และนำเสนอในรูปแบบการพรรณนาเป็นความเรียง

สรุปผลการศึกษา

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพปัญหาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัล พบว่า

1.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ลำดับแรกที่สุด คือ การบริหารทั่วไป รองลงมาคือการบริหารงานบุคคล และการบริหารวิชาการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการบริหารงบประมาณ หากพิจารณาเป็นรายการของแต่ละด้านผลการศึกษาสามารถสรุปได้ ดังนี้

1.1.1 สภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก ได้แก่สถานศึกษามีการลงทะเบียนเรียนของ

นักเรียนในรูปแบบ การจัดแฟ้มข้อมูลเสนอแผนการเรียนของแต่ละภาคเรียน รองลงมาสถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารโดยใช้คอมพิวเตอร์เรียกข้อมูลสื่อและสถานที่ใช้สื่อ และการรับสมัครนักเรียน การสอบ การตรวจ และการวิเคราะห์ผลการสอบโดยการใช้ซอฟต์แวร์สำเร็จรูป สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือสถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร เพื่อจัดทำทะเบียน และรวบรวมผลการเรียนของนักเรียนแต่ละคน การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปจัดทำแฟ้มข้อมูลการลงทะเบียนการเรียน คำนวณ ค่าเฉลี่ยผลการเรียน และจัดทำผลการเรียนของนักเรียนแต่ละคน

1.1.2 สภาพปัจจุบันการบริหารงบประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก ได้แก่สถานศึกษามีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร มาใช้ในการบริหารงบประมาณ ถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์โครงการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเพียงพอ รองลงมา สถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในการบริหารการเงินให้สามารถดำเนินการตามจุดมุ่งหมาย โปร่งใส ตรวจสอบได้ และสถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในการจัดทำบัญชี การจัดซื้อจัดจ้าง และการจัดทำงบประมาณรายปี สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือสถานศึกษามีการเข้าถึงข้อมูลการใช้และบริหารงบประมาณได้อย่างรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์

1.1.3 สภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก ได้แก่สถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในการบันทึกประมวลผลข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของบุคลากร รวมทั้งการบันทึกการประเมินผลการปฏิบัติงาน รองลงมาสถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในการบันทึกสถิติเกี่ยวกับการขึ้นเงินเดือนของครู และบุคลากร และสถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในการบันทึกข้อมูล และวางแผนอัตรากำลัง สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือสถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในการติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ผ่านเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา ข้อมูลบุคลากรและการพัฒนาการเรียนการสอน

1.1.4 สภาพปัจจุบันการบริหารงานทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก ได้แก่สถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในงานประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียน รองลงมาสถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในงานระบบสารสนเทศสำหรับงานชุมชน และการจัดสำนักงาน การใช้ในการบำรุง และการควบคุม ดูแลงานอาคารสถานที่ ซ่อมแซมอาคารห้องเรียนและบริเวณโรงเรียน ตามลำดับ สำหรับสภาพปัจจุบันที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือสถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในการบันทึกงานธุรการ งานสารบรรณ งานทะเบียน ระเบียบ กฎหมายและแนวปฏิบัติ และรายงานรักษาความปลอดภัย

1.2 ผลการศึกษาปัญหาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 แต่ละด้านผลการศึกษสามารถสรุปได้ ดังนี้

1.2.1 ปัญหาการบริหารวิชาการ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับจำนวนหรือร้อยละจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก ได้แก่การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตที่ไม่มีความเสถียรให้กับครูและนักเรียน รองลงมา คือขาดอุปกรณ์และระบบที่ใช้ในการลงทะเบียนเรียนของนักเรียนในแต่ละภาคเรียน สำหรับปัญหาที่มีจำนวนหรือร้อยละต่ำที่สุด คือขาดการใช้คอมพิวเตอร์ ควบคุมการบริการ การใช้สื่อการศึกษาของบุคลากรในสถานศึกษา

1.2.2 ปัญหาการบริหารงบประมาณ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับจำนวนหรือร้อยละจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก ได้แก่งบประมาณไม่เพียงพอสำหรับการจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีคุณภาพ รองลงมา คือขาดการอัปเดตซอฟต์แวร์และฮาร์ดแวร์อย่างสม่ำเสมอ ทำให้ระบบทำงานได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ สำหรับปัญหาที่มีจำนวนหรือร้อยละต่ำที่สุด คือขาดมาตรการป้องกันหรือระบบรักษาความปลอดภัยข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ

1.2.3 ปัญหาการบริหารงานบุคคล เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับจำนวนหรือร้อยละจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก ได้แก่บุคลากรที่รับผิดชอบด้านงานบุคคลไม่มีความเชี่ยวชาญในการใช้ระบบเทคโนโลยี เช่น โปรแกรมการจัดการทะเบียนประวัติบุคลากรหรือฐานข้อมูลออนไลน์ รองลงมา คือขาดการพัฒนาระบบเพื่อรองรับความต้องการใหม่ ๆ สำหรับปัญหาที่มีจำนวนหรือร้อยละต่ำที่สุด คือ ระบบเทคโนโลยีที่ใช้ไม่มีการบำรุงรักษาอย่างสม่ำเสมอ ทำให้เกิดความขัดข้องหรือทำงานได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ

1.2.4 ปัญหาการบริหารงานทั่วไป เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับจำนวนหรือร้อยละจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก ได้แก่บุคลากรขาดการอบรมหรือการพัฒนาทักษะการใช้งานเทคโนโลยีที่เพียงพอ เกี่ยวกับงานธุรการ งานสารบรรณ ส่งผลให้เกิดข้อผิดพลาด หรือการใช้งานระบบได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ รองลงมา คือการเก็บรักษาข้อมูลในรูปแบบที่ไม่เป็นระบบ สำหรับปัญหาที่มีจำนวนหรือร้อยละต่ำที่สุด คือ ขาดความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ของเทคโนโลยีที่สามารถใช้ในการบำรุง และการควบคุมดูแลงานอาคารสถานที่

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 มีข้อเสนอแนะสามารถสรุปได้ ดังนี้

2.1 การบริหารวิชาการ ได้แก่

2.1.1 การรับสมัครนักเรียน การสอบ การตรวจ และ การวิเคราะห์ผลการสอบ ควรนำซอฟต์แวร์สำเร็จรูปมาใช้ในการบริหารกระบวนการสอบ เพื่อลดข้อผิดพลาด ช่วยให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการประเมินผลได้อย่างทันสมัย และควรให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในกระบวนการเรียนการสอน ตั้งแต่การวางแผนหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ตลอดจนการพัฒนาวัตกรรมการเรียนการสอน

2.1.2 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อจัดทำทะเบียน และรวบรวมผลการเรียนของนักเรียน จัดเป็นแฟ้มข้อมูลการเรียน ควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนาการลงทะเบียนและการจัดการแผนการเรียน จะช่วยลดงานเอกสาร เพิ่มความแม่นยำ โปร่งใส และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาการสร้างฐานข้อมูลด้านวิชาการแบบออนไลน์ที่เป็นระบบและสามารถนำข้อมูลมาใช้วิเคราะห์เพื่อวางแผนพัฒนาผู้เรียนได้อย่างตรงจุด

2.1.3 การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตที่ไม่มีความเสถียรให้กับครูและนักเรียน ควรมีการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาเพื่อแก้ปัญหาอินเทอร์เน็ตไม่เสถียรควรเน้นการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานอินเทอร์เน็ตให้เพียงพอและกระจายสัญญาณทั่วถึง มีแผนสำรองในการใช้งาน กรณีอินเทอร์เน็ตภายในสถานศึกษาไม่สามารถใช้งานได้ เช่น อินเทอร์เน็ตผ่านมือถือ หรืออุปกรณ์สำรองในกรณีระบบล่ม เพื่อให้ครูและนักเรียนเข้าถึงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล

2.2 การบริหารงบประมาณ ได้แก่

2.2.1 การเข้าถึงข้อมูลการใช้และบริหารงบประมาณ ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ ควรพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับการบันทึกและติดตามการใช้จ่ายงบประมาณแบบเรียลไทม์ ระบบบัญชีออนไลน์หรือแอปพลิเคชันจัดการงบประมาณ ต้องมีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูลอย่างรัดกุม สามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก รวดเร็ว โปร่งใส และทันต่อการตัดสินใจ

2.2.2 งบประมาณสำหรับการจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีคุณภาพ ควรวางแผนงบประมาณอย่างรอบคอบและมีเป้าหมายระยะยาว โดยจัดลำดับความสำคัญของอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการเรียนการสอนก่อน เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องฉายภาพดิจิทัล หรือเครือข่ายอินเทอร์เน็ต พร้อมทั้งประเมินอายุการใช้งานเพื่อวางแผนการเปลี่ยนทดแทนได้อย่างเหมาะสม ควรมีการดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาด้านอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพและทันสมัยและการให้บริการโดยจัดหาอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพ ใช้อุปกรณ์ที่มีอยู่ให้เกิดความคุ้มค่า

2.2.3 การอัปเดตซอฟต์แวร์และฮาร์ดแวร์อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ระบบทำงานได้เต็มประสิทธิภาพ สถานศึกษาควรมุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีในการวางแผน จัดสรรและติดตามการใช้งบประมาณอย่างเป็นระบบ เช่น การใช้โปรแกรมบริหารงบประมาณออนไลน์ (e-Budgeting) และระบบบัญชีดิจิทัล เพื่อเพิ่มความถูกต้อง โปร่งใส และตรวจสอบได้ทันที

2.3 การบริหารงานบุคคล ได้แก่

2.3.1 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในการแสวงหาความรู้ผ่านเครือข่ายพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ข้อมูลบุคลากรและการพัฒนาการเรียนการสอน ควรส่งเสริมจัดอบรมให้ความรู้ครูผู้สอนพัฒนาตนเอง ผ่านการอบรม ออนไลน์ หรือ อบรมเชิงปฏิบัติการ ตามความสนใจในทักษะที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน สถานศึกษา และการพัฒนาวิชาชีพตนเอง

2.3.2 บุคลากรมีความเชี่ยวชาญในการใช้ระบบเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน เช่น โปรแกรมการจัดการทะเบียนประวัติบุคลากรหรือฐานข้อมูลออนไลน์ การเรียนแบบออนไลน์ ควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการอบรม พัฒนาทักษะด้านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีข้อมูลสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง เช่น การเรียนแบบออนไลน์ผสมผสาน เพื่อกระตุ้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

2.3.3 การพัฒนาระบบเพื่อรองรับความต้องการใหม่ ๆ เช่น ระบบจัดการบุคลากร ระบบข้อมูลข่าวสารออนไลน์ แบบเรียลไทม์ ควรนำระบบบริหารทรัพยากรบุคคล (HRM System) เข้ามาใช้จัดเก็บข้อมูลประวัติ การปฏิบัติงาน การประเมินผล และการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในสถานศึกษาอย่างครบวงจร มีการส่งเสริมการใช้แหล่งข้อมูลออนไลน์ที่เชื่อถือได้ เว็บไซต์ราชการ แพลตฟอร์มข่าวสารทางการศึกษา และสื่อออนไลน์คุณภาพ

2.4 การบริหารทั่วไป ได้แก่

2.4.1 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในการบันทึก งานทะเบียน ระเบียบ กฎหมายและแนวปฏิบัติ และรายงานรักษาความปลอดภัย ควรมีการทบทวนการจัดระบบบริหารทรัพยากรที่มีอยู่ว่ามีความเหมาะสมกับภาระงาน ความจำเป็นของสถานศึกษาว่ามีการเอื้อต่อการบริหารจัดการ โดยผ่านกระบวนการวิเคราะห์วางแผน กำหนดเป้าหมายความสำเร็จอย่างชัดเจน การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีการส่งเสริมการใช้ระบบดิจิทัลในการจัดเก็บเอกสาร หรือระบบจัดเก็บเอกสารออนไลน์ เพื่อเพิ่มความรวดเร็วในการค้นหา ลดภาระงานซ้ำซ้อน และรายงานความปลอดภัย ได้สะดวก รวดเร็ว

2.4.2 การอบรมหรือการพัฒนาทักษะการใช้งานเทคโนโลยีที่เพียงพอ เกี่ยวกับงานธุรการ งานสารบรรณ และงานอาคารสถานที่ ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน โดยคณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายควรมี ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ

2.4.3 ระบบที่สามารถรองรับการทำงานแบบบูรณาการ เช่น การจัดเก็บเอกสารหรือข้อมูลสารสนเทศที่เป็นปัจจุบัน เอกสารกระดาษที่สามารถค้นหาได้สะดวก การประชาสัมพันธ์ที่เป็นปัจจุบัน ควรจัดตั้งช่องทางการสื่อสารออนไลน์ที่หลากหลาย เพื่อเผยแพร่ข่าวสารให้เข้าถึงผู้ปกครองและชุมชนได้รวดเร็วและทั่วถึง ควรมีการพัฒนาเนื้อหา

ประชาสัมพันธ์ที่น่าสนใจและทันสมัย เช่น การใช้ภาพอินโฟกราฟิก หรือวิดีโอสั้น เพื่อให้เข้าใจง่ายและติดตามได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน และสภาพปัญหาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัล พบว่า

1.1 สภาพปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัล พบว่าสภาพปัจจุบันสถานศึกษาส่วนใหญ่ มีนโยบายการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับหนึ่ง แต่ยังขาดแผนการปฏิบัติที่ชัดเจนและต่อเนื่อง ซึ่งความสำเร็จของการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา ขึ้นอยู่กับการวางแผน และการดำเนินการที่เป็นระบบ ผลการศึกษายืนยันว่าการกำหนดนโยบายอย่างเดียวไม่เพียงพอ หากไม่มีการวางยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน และการขับเคลื่อนจริงจัง ครู และบุคลากรมีความตั้งใจและทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาเทคโนโลยี แต่ยังขาดโอกาสเข้ารับการอบรมอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าไม่มีทรัพยากรที่ช่วยในการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของพิชญากัด กำจัดภัย (2565, บทคัดย่อ) เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทที่สำคัญต่อการศึกษาเป็นอย่างมากกับตัวผู้เรียนและครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา มีวิธีการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสื่อช่วยในการเรียนการสอนมากขึ้น ลดปัญหาการขาดแคลนครู และมีการประสานความร่วมมือระหว่างครูนักเรียนและผู้ปกครองมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของกวินตรา ช้วนลิ้ม (2560) การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารสถานศึกษายังไม่แพร่หลาย อีกทั้งการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอนของครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ยังมีอยู่น้อย เนื่องจากปัญหาด้านฮาร์ดแวร์ (Hardware) ที่ยังขาดแคลนและไม่ทันสมัย รวมทั้งบุคลากรยังขาดความรู้ ความสามารถ และทักษะพื้นฐานในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

1.2 ปัญหาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 พบว่าปัญหาการบริหารวิชาการ คือการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตที่ไม่มีความเสถียรให้กับครูและนักเรียน เนื่องจากสถานศึกษาต้องใช้อินเทอร์เน็ตช่วยในการจัดการเรียนการสอน แต่ไม่มีโครงสร้างพื้นฐานอินเทอร์เน็ตเพียงพอ และการกระจายสัญญาณไม่ทั่วถึง อินเทอร์เน็ตภายในสถานศึกษาจึงไม่สามารถใช้งานได้ สอดคล้องกับงานศึกษาของวัชรวิ กิตติวิโรจน์ชัย (2566, บทคัดย่อ) ที่พบว่าการเรียนการสอน ต้องให้ครูและนักเรียนได้ใช้และได้เข้าถึงสาระการเรียนรู้และข้อมูลสารสนเทศในรูปแบบดิจิทัลที่มีคุณภาพสูง เช่น มีการจัดการเรียนการสอนเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนทางไกล และปัญหาการบริหารทั่วไป คือบุคลากรขาดการอบรมหรือการพัฒนาทักษะการใช้งานเทคโนโลยีที่เพียงพอ เกี่ยวกับงานธุรการ งานสารบรรณ ส่งผลให้เกิดข้อผิดพลาดหรือการใช้งานระบบได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ

2. แนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ในแต่ละด้านที่สอดคล้องกับปัญหาที่พบ ซึ่งสามารถอภิปรายได้ ดังนี้

2.1 การบริหารวิชาการ ได้เสนอแนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สถานศึกษาควรนำซอฟต์แวร์สำเร็จรูปมาใช้ในการบริหารกระบวนการสอบ เพื่อลดข้อผิดพลาด ช่วยให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการประเมินผลได้อย่างทันสมัย และสอดคล้องกับนโยบายการศึกษายุคดิจิทัล สอดคล้องกับงานศึกษาของ สันติสุข สมพร (2563, หน้า 32 - 52) ที่ได้ศึกษากระบวนการในการผลิตสารสนเทศซึ่งประกอบด้วยบุคคล เครื่องมือ ความคิด และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ร่วมกันเพื่อรวบรวมข้อมูลและจัดกระทำให้เป็นสารสนเทศ โดยมี

กระบวนการซึ่งประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดทำให้เป็นสารสนเทศ การเก็บรักษาข้อมูล การประมวลผล การวิเคราะห์ และการนำเสนอข้อมูล เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจ การวางแผนและควบคุมการปฏิบัติงาน ตามต้องการ

2.2 การบริหารงบประมาณ ได้เสนอแนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร โดยการวางแผนงบประมาณอย่างรอบคอบและมีเป้าหมายระยะยาว โดยจัดลำดับความสำคัญ ของอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการเรียนการสอนสอดคล้องกับงานศึกษาของ เขมจิรา อยู่เจริญ และกัญญ์รัชการย์ เลิศอมรศักดิ์ (2566, หน้า 12) ที่ได้ศึกษาว่า การบริหารงานงบประมาณเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารงานทุกระดับ ทุกหน่วยงาน และทุกองค์การ ไม่ว่าจะเป็นรัฐหรือเอกชน จะต้องจัดทำงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถใช้งบประมาณที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งการคาดการณ์ล่วงหน้าที่จะเปลี่ยนแปลงทางการเงิน เพิ่มขึ้นหรือลดลง ในอนาคตด้วย

2.3 การบริหารงานบุคคล ได้เสนอแนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร การให้ความรู้ครูผู้สอนพัฒนาตนเองผ่านการอบรม ออนไลน์ พัฒนาบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในการใช้ระบบเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานศึกษาของ ลูติพร สุดสาย (2557, บทคัดย่อ) พบว่า สถานศึกษานำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารบุคคลเป็นการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดทำทะเบียนประวัติของครู และบุคลากรและการบันทึกการขอมีบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบันทึกทะเบียนงาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบันทึกประมวลผลข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของบุคลากร รวมทั้งการบันทึกการประเมินผลการปฏิบัติงาน

2.4 การบริหารทั่วไป ได้เสนอแนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร การทบทวนการจัดระบบบริหารทรัพยากรที่มีอยู่ว่ามีความเหมาะสม กับภาระงาน ความจำเป็นของ สถานศึกษา ว่ามีการเอื้อต่อการบริหารจัดการ โดยผ่านกระบวนการวิเคราะห์วางแผน กำหนดเป้าหมายความสำเร็จ อย่างชัดเจน การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับงานศึกษาของ กิตติ วงษ์สมบูรณ์ (2563, หน้า 42) ได้ศึกษาว่าการใช้และบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในการศึกษา ผู้บริหารต้องมีความรู้ ความสามารถ ทักษะและทัศนคติ ที่ดีต่อการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการ ปฏิบัติงานและด้านบริหารจัดการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารยุคดิจิทัล ไปประยุกต์ใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานภายในสถานศึกษา

1.2 สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการใช้แนวทางนำไปสู่ การปฏิบัติ หรือขั้นตอนที่นำไปสู่เป้าหมาย โดยมีทิศทางที่แน่นอนชัดเจน

1.3 สถานศึกษา ควรนำแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการ สื่อสารยุคดิจิทัลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ ไปดำเนินการเพิ่มเติมให้มีความเป็นรูปธรรม เหมาะสม และสอดคล้องกับ สภาพบริบทเชิงพื้นที่ของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาต่อยอดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัล ด้วยรูปแบบวิธีการศึกษาที่หลากหลาย เพื่อนำผลการศึกษามาพัฒนาปรับปรุงวิธีการดำเนินงานให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับผู้เรียน

2.2 ควรศึกษาผลการนำแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลไปใช้จริงในสถานศึกษาอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กวินตรา ชวนลิ้ม. (2560). *ศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- เข็มจิรา อยู่เจริญ. (2565). *การใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาการประชุมวิชาการ และนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 5.* (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา).
- ฐิติพร สุดสาย. (2557). *การศึกษาศาภาพการใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอบ้านนาสาร* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- พิชญากัด กำจัดภัย. (2565). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 16(4). 72 – 85.
- ยูไฮน์บากา และ รพีพรรณ สุวรรณณัฐโชติ. (2564). *การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- วัชร กิตติวิโรจน์ชัย. (2566). *การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขยายโอกาสในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสบบ่อง – ถ้ำลอด* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1. การค้นคว้าอิสระ ค.ม. แม่ฮ่องสอน: วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิทยาเขตแม่ฮ่องสอน.
- สฎายุ ธีระวณิชตระกูล. (2557). *กฎหมายสำหรับผู้บริหารการศึกษา.* เกีทู๊ดตรีเอชั่น.
- สมจิตร ขวัญแดง. (2560). *สภาพปัญหาของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา* สังกัดเทศบาลหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. สารนิพนธ์ ศษ.ม. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สันติสุข สมพร. (2563). *สภาพการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาประเทศไทย 4.0* ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. การค้นคว้าอิสระ ค.ม. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

Best, J. W. (1981). *Research in education.* New jersey, Prentice – Hall.

Likert, Rensis. and Likert, Jane. (1976). *New Way Management Conflict.* New York, McGraw Hill.